Kahepoolsed lepingud

Gaasiga kauplemine algas kahepoolsete lepingutega, mis esialgu sõlmiti äärmiselt pikaks ajaks. Pikaajalised lepingud pidid tagama omanikele investeeringute katmise gaasitrasside ehitamisesse ning samas tagama ostjale pikaajaliselt gaasi tarne kindluse ja konkurentsivõimelise hinna võrreldes alternatiivse kütusega. Lepingute struktuur oli tavapäraselt järgmine:

- Kestus: 20-30 aastat (vastates investeeringu tasuvusajale);
- *Take-or-pay* põhimõte: ostjal oli kohustus kokkulepitud gaasi koguse eest maksta olenemata tegelikult tarbitud kogusest;
- Väärtuse printsiip: gaasi ostuhind oli ühendatud ostja jaoks alternatiivse kütuse hinnaga (indeksiga);
- *Netback* hind: transpordikulu lahutati maha tootja tulust. Lepingutes on sätestatud, et gaas tagatakse lepingulises tarnepunktis, olenemata kust turult see osteti;
- Lepingulise hinna korrigeerimise klausel (tavapäraselt 3-aastase välbaga): põhimõte lisandus lepingutesse 1980datel, et tagada lepingulise hinna vastamist turuväärtusele.

Selliste lepingute läbirääkimised võisid võtta äärmiselt kaua aega ning võis olla keeruline leida endale sobiv usaldusväärne vastaspool. Samuti puudus lepingutel läbipaistvus – turul puudus läbipaistev hinnareferents. Lepingust taganemine või koguste muutmine tähendas taas pikaajalisi läbirääkimisi. Lepingu või ostetava gaasi edasi müümine ei olnud tihtipeale lubatud.

Gazprom müüs ka Baltikumis (Eestis AS-ile Eesti Gaas) maagaasi kütteõlihindadega seotud hinnavalemi alusel pikaajalise take-or-pay lepingutega. Kui Eesti ja Leedu lepingud lõppesid 2015. aastal, siis Lätis pidi Latvijas Gāze AS leping Gazpromiga lõppema aastal 2030 (Ukraina sõjaga kaasnenud sanktsioonide valguses ei oma lepingu lõpptähtaeg enam mõju). Lisaks oli nimetatud lepingutes piirang, mille kohaselt ostja tohtis gaasi edasi müüa vaid oma (riigi) territooriumil, mis piiras

riikidevahelise kaubanduse arengut.